

Jeltsin als eindstation...

door WOUDA BOUWMAN

De Amsterdamse kunstenaar René Seghers bevindt zich sinds 1992 ergens tussen het Ierse dorpie Clifden en de Japanse hoofdstad Tokio. Hij volgt de nagenoeg rechte lijn die hij destijds tussen deze steden trok. In elke gemeente vereeuwigd hij iemand van de lokale bevolking die in eigen taal en dialect zijn gedicht *Onbestemd* voordraagt.

Het Russische gedeelte van zijn project start woensdag, als hij met zijn vriendin Murielle Lucie Clement naar de Sibische havenstad Wladiwostok vertrekt. In circa drie maanden gaan ze 'linea recta' richting Moskou. Een avontuurlijke tocht van maar liefst 9000 kilometer, die grotendeels te paard wordt afgelegd. „Ik wil aantonen dat alle mensen met elkaar zijn verbonden.”

De vloer ligt bezaaid met dia's, foto's, kleurenkopieën en landkaarten. René Seghers zoekt steeds een ander plaatje om zijn verhaal kracht bij te zetten. „Dit is Yuca, een tiener uit Tokio. Ik kon die dag geen deelnemer vinden en had de moed eigenlijk al opgegeven. Plotseling zag ik haar. Ik nam een foto, maar vergat te vragen of ze het gedicht wilde voorlezen. Later kwam ik haar weer tegen. Toevallig, tussen 20.000.000 mensen. Vind je haar geen engel?”

Hij programmeert de video-recorder, waarna Yuca tot leven komt. Een Japanse Lolita van hooguit achttien jaar. Zoet zomerjurkje compleet met kanten handschoentjes. Een

lieflijk glimlachje rond de lippen. Staccato klanken. Kort en bondig, snel en afgemeten. Het moet een belangrijke boodschap zijn, want het toontje klinkt gedecideerd. „Klopt”, zegt René Seghers. „Als je de Nederlandse vertaling hoort, begrijp je waarom.”

*Onbestemd luister ik
Naar zijn mooie woorden,
Gedragen door de wind
Zeggen ze niets,
Ze zijn onbestemd,
Ze verleiden de leegte*

Toch maar even om uitleg gevraagd. De dichter/kunstenaar: „Ik wil laten zien dat mooie woorden meestal in de lucht blijven hangen, dat ze nietszeggend zijn. Dat ze ons zand in de ogen strooien bevindt.”

Vier cirkels

Seghers' gedicht, onderdeel van het in '92 gestarte audio-visuele project *'Banden'*, schalt opnieuw door de kamer. In plat Haags, in onvervalst Twents. Intussen trekt de bedenker een kleurige tekening uit een tas: vier cirkels waarbij zowel op, als binnen de randen

zijn veelvuldig geciteerde zinnen staan. Vorm en tekst blijken met elkaar verbonden, of zoals de kunstenaar zegt 'vullen elkaar aan'.

Hij vertelt dat wie het visuele gedicht goed bekijkt, zal zien dat de zinnen over bekende symbolen zijn geleid: de Olympische ring, het Christelijke kruis, het Boeddhistische Ying-Yang teken. „Niet zonder reden”, laat René weten. „Veel religieuze stromingen maken zich schuldig aan mooipraterij. 'Volg ons en de wereld zal verbroederen', 'alle Menschen werden Brúder'. Maar juist het tegenovergestelde wordt bewerkstelligd: ruzie, strijd en oorlog. We worden door die mooie woorden op een dwaalspoor gezet.”

Opdat zijn boodschap niet in het luchtledige zal blijven hangen, begon de allround beeldend kunstenaar drie jaar geleden zijn reis langs de plaatsen op de lijn Clifden (Ierland) — Tokio: 508 gemeenten. Overal waar hij komt, laat hij de lokale bevolking zijn gedicht in eigen taal en dialect uitspreken. Daarna legt hij die voordrachten vast.



KUNSTENAARSDUO TE PAARD VAN WLADIWOSTOK NAAR MOSKOU

■ De Amsterdamse kunstenaars René Seghers en Murielle Lucie Clement aan de vooravond van hun circa drie maanden durende tocht van Wladiwostok naar Moskou.

FOTO: GUIDO VAN DOOREMAALEN

„Met name de film toont duidelijk hoe een Ier langzaam verandert in een Brit, een Nederlander, een Duitser, een Pool, een Rus, een Chinees, een Japanner. Mensen zijn al lang en breed verbonden met elkaar, daar hoeft dus ook helemaal niet meer naar te worden gestreefd.”

Land uitgezet

De band spoelt voorwaarts. Een Oostduitse vrouw die perse met haar stervende hondje voor de camera wil, een meisje uit Binnen-Mongolië dat zich als een dictator-in-de-dop draagt, een Chinees die terneergeslagen zit naast zijn in de modder geparkeerde paard en wagen.

„Die laatste foto betekende in 1993 het eind van mijn China-reis. Ik had geen officiële toestemming om in Yakeshi te zijn en bovendien waren de autoriteiten laaiend dat ik een foto nam van een landgenoot in armoedige omstandigheden. Uiteindelijk hebben ze me na zeven dagen het land uitgezet. Straks, als Murielle en ik onze tocht door Rusland hebben voltooid, wil ik terug daarheen. Ik moet daar nog 19 plaatsen bezoeken.” Overigens wordt geen enkele opname in scène gezet. René: „Soms zet ik iemand op een speciaal plekje. De zingende agrariër uit Hoogland bijvoorbeeld stond gewoon erg mooi in het maïsveld. Maar de boerenkiel die hij aan had, droeg

hij al. En die accordeon, ja die zagen we toevallig staan.”

Het Amsterdamse tweetal is druk bezig met de voorbereidingen voor de Ruslandreis, die deze week begint.

De schrijfster en operazangeres Murielle, wier onmiskenbaar Franse tongval haar afkomst verraaft: „Russen zijn enorm vriendelijk en hulpvaardig. Ze zeggen allemaal 'regelen we even' om vervolgens een heel telefoencircuit in werking te zetten. Zo kom je via via altijd wel bij iemand terecht. Het eerste deel van de tocht zal het moeilijkst worden. Het gebied is onherbergzaam en verder is er weinig over bekend. Tot we de Oeral over zijn, tot aan Krasnojarsk, kan ik me er dan ook

niets bij voorstellen.” Op zake-lijke toon: „Wij hebben slechts een klein budget, 35.000 gulden. Met het oog op onze veiligheid kunnen we best nog een sponsor gebruiken. Goede gidsen zijn duur.”

Tentoonstelling

Over vier maanden hopen ze in Nederland terug te zijn. René: „Dan ga ik de laatste loodjes voorbereiden: Polen en Wit-Rusland, waar ik weinig locaties hoeft aan te doen. Uiteindelijk volgt een tentoonstelling, waarbij de bezoekers bijvoorbeeld in één ruimte 'door de wereld' kunnen lopen.”

Voor *Banden* echter kan worden afgerond, wil René eerst nog de Russische premier ontmoeten. „Boris Jeltsin is op de route geboren, in Jekaterinburg. Over een paar weken staan we bij hem voor de deur. Ik heb altijd gezegd dat dit project een doorsnee van de bevolking zal weerspiegelen. Van prostituee tot pastoor, van scharrelaar tot staatshoofd.” Dan, zonder twijfel in zijn stem: „Wedden dat het lukt?”